

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง และการสนับสนุนของครอบครัวที่มีผลต่อความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติดของผู้ที่ผ่านการอบรมค่าปรับเปลี่ยนพฤติกรรมค่าย “ฟ้าใส” รุ่นที่ 1-6 ซึ่งได้ดำเนินการอบรมในระหว่างวันที่ 4 มีนาคม ถึงวันที่ 2 พฤษภาคม 2546 จำนวน 887 คน ณ วัดสหกรณ์แปลง 2 หมู่ที่ 6 ตำบลเขื่อนผาก อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้จำนวน 260 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นการใช้แบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา แจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรและสังคมกับความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติดโดยใช้สถิติ t-test

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.1.1 ปัจจัยด้านประชากรและสังคม

1) ข้อมูลส่วนบุคคล

ผู้เข้ารับการอบรมที่ตอบแบบสอบถามจำนวน 6 รุ่น ส่วนใหญ่อยู่ในรุ่นที่ 3 การตัดสินใจสมัครเข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ตัดสินใจสมัครเอง ในส่วนของการตัดสินใจเข้ารับการอบรมที่มีผู้แนะนำส่วนใหญ่ครอบครัวเป็นผู้แนะนำผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นวัยแรงงาน มีอาชีพรับจ้างแรงงานและเกษตรกร รายได้น้อย สถานภาพสมรสส่วนใหญ่คู่ การศึกษาอยู่ในระดับต่ำคือระดับประถมศึกษา และส่วนใหญ่มีสุขภาพที่แข็งแรงสมบูรณ์ไม่มีโรคประจำตัว

2) ข้อมูลด้านครอบครัวของผู้เข้ารับการอบรม

ลักษณะที่พักอาศัยส่วนใหญ่เป็นของพ่อแม่สามี ภรรยา/ลูกและเป็นของตัวเองส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับครอบครัวที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน อยู่ด้วยกัน 4 คนขึ้นไป ผู้ผ่านการอบรมส่วนใหญ่ อยู่ในฐานะหัวหน้าครอบครัว สัมพันธภาพของครอบครัว มีความรักใคร่ปรองดองกันดี รายได้ของครัวเรือน ต่อเดือนเฉลี่ย 4,905 บาท(สี่พันเก้าร้อยห้าบาทถ้วน)รายได้หลักของครอบครัวส่วนใหญ่มาจากผู้เข้ารับการอบรมเอง และฐานะความเป็นอยู่เมื่อเทียบกับเพื่อนบ้านแล้วจะอยู่ในฐานะปานกลาง

3) การใช้สารเสพติดก่อน/หลังการอบรม

ผู้ผ่านการอบรมทดลองใช้สารเสพติดครั้งแรกคือยาบ้า พฤติกรรมก่อนใช้ยาบ้าส่วนใหญ่มีพฤติกรรม มีผู้ดื่มแอลกอฮอล์ (เบียร์เหล้า) และบุหรี่ยุคระยะเวลาทั้งหมดที่เคยใช้สารเสพติดจะมีระยะเวลาที่ใช้ 1-12 เดือน เคยใช้ยาบ้าตามปกติ 1-2 เม็ด และจะมีการดื่มเหล้าและบุหรี่ยุคเพื่อทดแทนหลังการเลิกใช้ยาบ้า วิธีการเลิกใช้สารเสพติดก่อนและหลังการอบรม มีผู้เคยใช้ร้อยละ 61.92 วิธีที่นิยมใช้คือวิธีการหักดิบ ร้อยละ 67.08 สภาพร่างกายหลังเลิกเสพยาเสพติดมีความรู้สึกกระปรี้กระเปร่ามีแรงทำงาน สภาพจิตใจและอารมณ์หลังการอบรม มีความสดชื่น การแสดงท่าทีของครอบครัวต่อผู้ผ่านการอบรมเมื่อรู้ว่าใช้สารเสพติดพบว่าให้ความรัก/ความสนใจมากขึ้น และโกรธต่อว่า แต่เมื่อครอบครัวรู้ว่าผู้ผ่านการอบรมเลิกเสพยาเสพติดกลับให้การยอมรับมากขึ้นและให้ความสนใจมากขึ้น การแสดงท่าทีของเพื่อนหรือผู้ร่วมงานเมื่อรู้ว่าผู้ผ่านการอบรมเสพยาเสพติดมีท่าทีเฉยๆ และให้ความสนใจลดลง แต่เมื่อเพื่อนหรือผู้ร่วมงานรู้ว่าเลิกเสพยาเสพติดกลับมีท่าทีที่ให้การยอมรับมากขึ้น

5.1.2 การสนับสนุนของครอบครัว

พบว่า การดูแลของครอบครัวที่มีต่อผู้ผ่านการอบรมในเรื่องของการเงิน เครื่องใช้ส่วนตัว เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย อาหารและเครื่องบำรุงร่างกาย อยู่ในระดับปานกลาง ครอบครัวจะให้การดูแลช่วยเหลือในเรื่องของการเจ็บป่วยให้การดูแล รักษาอยู่ในระดับมาก

การให้ความรู้สึกหรือแสดงออกของครอบครัวที่มีต่อผู้ผ่านการอบรม ในเรื่องของความรักใคร่สนิทสนม การให้คำปรึกษาที่มีปัญหา การปลอบใจเมื่อมีความทุกข์ การยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว และการให้ข้อคิด/คติเตือนใจในการใช้ชีวิตอยู่ใน การยอมรับจากสมาชิกในครอบครัว อยู่ในระดับมาก

การยอมรับของครอบครัวที่มีต่อผู้ผ่านการอบรมพบว่า การได้รับผิดชอบภาระงานบ้าน การได้รับผิดชอบ หารรายได้ให้ครอบครัว การได้พักผ่อนหย่อนใจร่วมกับครอบครัว และการร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน และการได้รับประทานอาหารร่วมกันกับครอบครัว รวมกันอยู่ในระดับมาก

การให้ข้อมูลข่าวสารของครอบครัวแก่ผู้ผ่านการอบรม พบว่า การให้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องของโทษยาเสพติด การดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่น วิธีการปฏิเสธเสพยาเสพติด การดูแลสุขภาพ และการแนะนำอาชีพ/การทำงาน และการดูแลสุขภาพครอบครัว รวมกันอยู่ในระดับมาก

การสนับสนุนของครอบครัวด้าน การดูแลของครอบครัว การให้สิ่งของ การให้ความรู้สึกหรือแสดงออก การยอมรับของครอบครัวและการให้ข้อมูลข่าวสาร รวมกันอยู่ในระดับมาก

5.1.3 ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง

ผู้ผ่านการอบรมมีความรู้สึกในตัวเองในเรื่องความรู้สึกเป็นคนที่มีคุณค่าเท่ากับคนอื่นอีกหลายๆ คน ความรู้สึกมีคุณสมบัติที่ดีในตัวเองหลายอย่าง ความรู้สึกที่มีความสามารถทำสิ่งต่างๆ ได้ดีเท่ากับคนอื่นในสังคม ความรู้สึกพอใจในตัวเอง ความรู้สึกที่ดีต่อตัวเองเอง ความรู้สึกเป็นคนที่มีความค่าเท่ากับคนอื่นอีกหลายๆ คน มีระดับความคิดเห็นรวมกันอยู่ในระดับเห็นด้วย สำหรับความรู้สึกว่าตัวเองทำอะไรไม่เคยสำเร็จ ความรู้สึกที่ตัวเองไม่มีประโยชน์ ความรู้สึกบางครั้งตัวเองไม่มีอะไรดี และความไม่ค่อยมีความภาคภูมิใจในตัวเอง รวมกันอยู่ในระดับไม่เห็นด้วย รวมระดับความคิดเห็นของความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง มีระดับความคิดเห็นเห็นด้วย

5.1.4 ความตั้งใจในการเลิกเสพยาเสพติด

ความไม่ปรารถนาที่จะใช้ยาบ้าเลยในชีวิตนี้ ความพยายามจะเล่นดนตรี กีฬาหรือใช้เวลาว่างทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ความพร้อมที่จะปฏิเสธทันที เมื่อเพื่อนสนิทชักชวนให้เสพยาบ้าอีก ความตั้งใจว่าจะปฏิเสธการกลับมาทดลองเสพยาบ้าอีกไม่ว่าใครจะชักชวนก็ตาม มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด สำหรับความไม่ต้องการที่จะใช้สารเสพติดทุกชนิด ความพยายามที่จะไม่ไปสถานที่ที่มีการมั่วสุมใช้สารเสพติด มีระดับความคิดเห็นมาก และความพยายามหาโอกาสทดลองใช้ยาบ้าอย่างน้อยอีกสักครั้ง ความพยายามแสวงหายาบ้าให้ได้เพื่อเพิ่มรสชาติ ไม่ว่าจะยาบ้าจะหายากเพียงใด การวางแผนไว้ว่าจะใช้ยาบ้าในการอ่านหนังสือ หรือทำงานเฉพาะในบางครั้งเท่านั้น ความพยายามจะหาข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ ในการใช้ยาบ้า เพื่อเลือกวิธีใช้ที่ทำให้สารนี้ออกฤทธิ์ได้นานที่สุด ความพยายามที่จะคบเพื่อนที่ใช้ยาบ้าเพื่อจะได้มีโอกาสใช้ยาบ้าได้ง่ายขึ้น ความพยายามคบเพื่อนที่มีผลการเรียนดีหรือคนที่มีฐานะดีถึงแม้ว่าเขาจะใช้ยาบ้าก็ตาม ความต้องการที่จะเข้าไปแสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่ในสถานที่ที่มีการมั่วสุมในการใช้สารเสพติด การไม่ปฏิเสธหากเพื่อส่วนใหญ่ในกลุ่มชักชวนให้กลับมาลองเสพยาบ้าอีก มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด รวมระดับความคิดเห็นของความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

5.1.4 ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองและการสนับสนุนของครอบครัวที่มีผลต่อความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด

การหาความสัมพันธ์ (Correlation) ของตัวแปรต้นคือ ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง และการสนับสนุนของครอบครัวกับความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติดพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้สึก

มีคุณค่าในตัวเองกับความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญของสถิติ และความสัมพันธ์ระหว่างการสนับสนุนทางสังคมกับความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด มีความสัมพันธ์เชิงบวก

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาปัจจัยด้านประชากรและสังคมของผู้ผ่านการอบรมค่ายบำบัดยาเสพติด ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปราย ดังนี้

5.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคล

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มผู้ที่เข้ารับการอบรมค่ายปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจะเริ่มมีพฤติกรรมในการใช้สารเสพติดในช่วงวัยรุ่นเข้าสู่วัยผู้ใหญ่คือ อายุระหว่าง 15-30 ปี วัยรุ่นจะมีพัฒนาการตามวัยของตนเองตามทฤษฎีของอีริกสัน(Erikson) ที่กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่จะ “ละทิ้งภาพของตนเองอย่างเป็นเด็ก” เพื่อเข้าถึง “ภาพของตนเองอย่างเป็นผู้ใหญ่” สภาพทางจิตใจที่สำคัญประการหนึ่งคือ การแสวงหาเอกลักษณ์แห่งตนเอง เมื่อวัยรุ่นไม่รู้จักสมรรถภาพและคุณลักษณะของตน ไม่สามารถประสานเอกลักษณ์ของตนกับโครงสร้างของสังคม ส่งผลให้วัยรุ่นเกิดความสับสนในตัวเอง อาจเป็นบุคคลซึ่งขาดความรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม ผลกระทบที่สำคัญคือ เป็นอันตรายตักติยาเสพติด ได้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2536) ดังนั้น วัยรุ่นชายจึงเป็นกลุ่มเสี่ยงในการใช้สารเสพติดดังกล่าว การตัดสินใจสมัครเข้ารับการอบรม เมื่อเปรียบเทียบกับระหว่างการตัดสินใจ สมัครด้วยตนเอง กับการสมัครเข้ารับการอบรม โดยมีผู้อื่นแนะนำที่มีต่อความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติดพบว่า การสมัครด้วยตนเอง จะส่งผลต่อประสิทธิภาพความพร้อมการตอบสนองและการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นอย่างดีในการเข้ารับการอบรมทำให้การอบรมประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดีคืออาชีพของผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่เป็นอาชีพที่ใช้แรงงานคือ ประกอบอาชีพรับจ้างและอาชีพเกษตรกรรมรายได้ต่ำกว่า 3,000 มีถึงร้อยละ 42.69 ถือได้ว่าเป็นกลุ่มที่รายได้ต่ำจะมีสภาพการดำรงชีวิตที่ไม่สามารถหารายได้เพียงพอกับรายจ่าย จึงมีความจำเป็นที่จะเพิ่มเวลาในการทำงาน เมื่อจะ ได้รับค่าตอบแทนที่สูงขึ้น จึงต้องกลับมาใช้สารเสพติดด้วยความเชื่อที่ว่าจะสามารถมีกำลังในการทำงานมากขึ้น จึงส่งผลกระทบจากมาใช้สารเสพติดคือ ทำให้บุคคลขาดคุณภาพสุขภาพเสื่อมถอยความจำเสื่อมการตัดสินใจ ไม่ดีเป็นที่รังเกียจของสังคม (กองป้องกันยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2534) ทำให้ขาดโอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้ในดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และเมื่อวิเคราะห์ผลกระทบจากการมีรายได้ต่ำ

รายได้ไม่สอดคล้องกับรายจ่ายจะไม่สามารถบำบัดความต้องการทางร่างกายและจิตใจได้ตามความต้องการขั้นพื้นฐาน จึงหันมาใช้สารเสพติดเพื่อตอบสนองความต้องการดังกล่าว อันอาจจะส่งผลให้เกิดการติดสารเสพติด และมีพฤติกรรมไปตามกลไกการออกฤทธิ์ของสารเสพติดชนิดนั้นๆ ได้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 74.62 ซึ่งจากการศึกษาของเจโอวิกและพาวเวอร์ส (Jalovice and Powers, 1980) พบว่าการศึกษามีความสำคัญเนื่องจากการศึกษาของบุคคลเป็นปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการเผชิญปัญหา การศึกษาที่ดีจะช่วยให้บุคคลตระหนักถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ดี ผู้เข้ารับการอบรมส่วนใหญ่ไม่มีโรคประจำตัวร้อยละ 89.23 ที่มีโรคประจำตัว ซึ่งพบว่าเป็นโรคกระเพาะอาหาร ภูมิแพ้ โรคปวดข้อ หอบหืด และโรคระบบทางเดินหายใจ ปัญหาโรคประจำตัวจึงไม่ใช่ปัจจัยเสริมให้บุคคลใช้สารเสพติดของผู้เข้ารับการอบรมแต่อย่างใด

5.2.2 ข้อมูลด้านครอบครัว

ลักษณะที่พักอาศัย เป็นของพ่อแม่ / สามี ภรรยา / ลูก ร้อยละ 49.23 และเป็นของตนเอง ร้อยละ 44.62 และ อาศัยอยู่กับครอบครัว ร้อยละ 85.72 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน เป็นครอบครัวขนาดเล็ก และปานกลาง สัมพันธภาพของครอบครัว มีความรักใคร่ปรองดองกันดี ซึ่งอธิบายได้ว่าสภาพสังคมที่เปลี่ยนไปจากสังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมือง การหาเลี้ยงครอบครัวเป็นหน้าที่ของบิดา/ มารดา ต่างฝ่ายต่างยอมรับซึ่งกันและกัน ดังที่ วัลลดา บุญศรีวิวัฒน์ และคณะ (2534) แต่การมีรายได้เพิ่มเนื่องจากการทำงาน อาจทำให้ความสัมพันธ์ของสมาชิกลดลง เพราะต้องใช้เวลากับการทำงานเพื่อหาเลี้ยงชีพ (พรพิมล หล่อตระกูล, 2537)

สัมพันธภาพของครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็น หากไม่เช่นนั้น ถ้าสมาชิกในครอบครัวมีปัญหา ไม่ให้ความสนใจกับต่างคนต่างอยู่ ไม่คิดจะแก้ไขปัญหาร่วมกัน ก็จะมุ่งไปหาสมาชิกนอกครอบครัว เช่น กลุ่มเพื่อนหรือผู้ที่คิดว่าตนจะสามารถพึ่งพิงไว้ อันอาจเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการใช้สารเสพติดได้ ดังนั้นปัญหาการใช้สารเสพติด ครอบครัวควรให้ความสนใจติดตาม เฝ้าระวัง ตระหนักถึง ให้การดูแลเอาใจใส่ เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข สามารถแก้ไข และ ปกป้องปัญหาสารเสพติดได้อย่างแท้จริง

5.2.3 ข้อมูลการใช้สารเสพติดก่อน/หลังการอบรม

การที่ยาบ้าหรือแอมเฟตามีนเป็นสารเสพติดที่ใช้ครั้งแรก ปริมาณในการใช้ยาบ้าหรือแอมเฟตามีน ปริมาณการใช้ตามปกติ และการใช้มากที่สุด ต่อวัน พบว่าไม่แตกต่างกันระยะเวลาทั้งหมดที่เคยใช้ระยะเวลาที่ใช้ 1-2 เดือนวิธีการเลิกใช้สารเสพติดของผู้ผ่านการอบรมทั้งก่อนและหลังการอบรมมีผู้เคยเลิกใช้สารเสพติด ร้อยละ 61.92 โดยวิธีการหักดิบ ร้อยละ 67.08 แสดงให้เห็นว่าผู้เสพยาเสพติด พยายามเลิก ใช้สารเสพติดวิธีการต่างๆ แต่กลัวติดสารเสพติดอีก สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2528) กล่าวว่า ผู้ติดสารเสพติดส่วนใหญ่พยายามเลิกใช้สารเสพติดแต่เมื่อกลับไปอยู่ในสังคมเดิม การได้พบเห็นการใช้สารเสพติด ในกลุ่มเพื่อนมีโอกาสนำให้ผู้ติดสารเสพติดใช้สารเสพติดซ้ำได้อีกและต้องเลิกใช้ยาบ้า ผู้ผ่านการอบรม ร้อยละ 64.23 ใช้บุหรี่ แอลกอฮอล์ทดแทน

เมื่อเลิกใช้สารเสพติด ร้อยละ 72.31 มีความกระปรี้กระเปร่า มีแรงทำงาน สภาพจิตใจ และอารมณ์หลังการอบรม ร้อยละ 78.08 มีความสดชื่น เมื่อเปรียบเทียบกับสภาพร่างกายและจิตใจที่อยู่ในระหว่างการใช้ยา เห็นว่าตนเอง มีร่างกายเสื่อมโทรม อารมณ์เสื่อง่าย สอดคล้องกับ โสภา ชูพิกุลชัย และคณะ (2528) ศึกษาในกลุ่มชายวัยทำงาน พบว่า เมื่อติดยาเสพติดแล้วสภาพร่างกายโดยทั่วไปจะทรุดโทรม ร้อยละ 91.37 อารมณ์ หงุดหงิดง่าย ร้อยละ 90.30

การศึกษาคั้งนี้ พบว่า ครอบครัวแสดงท่าทีต่อผู้เข้ารับการอบรม แสดงอาการโกรธ ต่อว่า ร้อยละ 33.86 เพื่อนร่วมงานแสดงท่าทีโกรธและให้ความรักและให้ความสนใจลดลง ร้อยละ 65.00 ซึ่งพฤติกรรมก่อนใช้ยาบ้า ส่วนใหญ่สูบบุหรี่และคิมแอลกอฮอล์ ร้อยละ 69.23 สอดคล้องกับการศึกษาของ โสภา ชูพิกุลชัยและคณะ (2528) ที่ศึกษาพฤติกรรมที่บุคคลอื่นแสดงออกเมื่อรู้ว่าผู้เสพยาเสพติด โดยร้อยละ 50.24 จะถูกดูค่า ร้อยละ 41.23 ถูกมองด้วยความสมเพช สำหรับความรู้สึกรู้สึกของกลุ่มญาติพี่น้องของผู้เสพยาเสพติด พบว่า ร้อยละ 14.88 มีความรู้สึกสงสาร สอดคล้องกับการศึกษานี้ พบว่า การแสดงท่าทีของครอบครัวเมื่อใช้สารเสพติด แสดงท่าทีให้ความรัก/ความสนใจมากขึ้น ร้อยละ 36.15 และเมื่อรู้ว่าผู้ผ่านการอบรมเลิกเสพยาเสพติด ครอบครัวแสดงท่าทีให้การยอมรับและให้ความสนใจมากขึ้น ร้อยละ 93.85 เพื่อนร่วมงานให้การยอมรับและให้ความสนใจ ร้อยละ 80.77 การแสดงออกของครอบครัวที่ให้ความสนใจต่อผู้เสพยาเสพติดมากขึ้น อาจเนื่องมาจากความผูกพัน ใกล้ชิดสนิทสนมในฐานะเครือญาติ เพื่อปกป้องเกียรติยศชื่อเสียง ของวงศ์ตระกูล ถึงแม้ว่าจะแสดงพฤติกรรมด้านลบ เช่น ดูค่า ว่ากล่าว ทูบตี ดูแล้วไม่เป็นผลดีต่อการให้ความช่วยเหลือ แต่ก็ด้วยความรัก ความหวังดี อยากให้กลับมาเป็นคนดีของครอบครัวและสังคมต่อไป

5.2.4 การสนับสนุนของครอบครัวกับความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด

จากองค์ประกอบของการสนับสนุนทางสังคมของเชฟเฟอร์ , คอยน์และอาซารัส (Schaefer, Coyne & Lasarus,1987,p.386) เชื่อว่าการสนับสนุนทางสังคม มีองค์ประกอบที่เป็นอิสระจากการมีหน้าที่ให้การสนับสนุน 3 ด้าน คือ การสนับสนุนด้านสิ่งของ (Tangible support) การสนับสนุนทางด้านอารมณ์ (emotional support) และการสนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร (imformation support) ซึ่งผู้ศึกษาได้นำมาปรับใช้ในการศึกษาการสนับสนุนของครอบครัว

การสนับสนุนของครอบครัว อยู่ในระดับความคิดเห็นมาก จะเห็นได้ว่าการสนับสนุนของครอบครัวมีส่วนสำคัญ และมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง ที่จะมีส่วนสนับสนุนให้ผู้ผ่านการอบรมเลิกเสพยาเสพติดได้ โดยเด็ดขาด เนื่องจากครอบครัวมีความรัก ความห่วงใย ความผูกพัน ความใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งสามารถยึดเหนี่ยวด้านจิตใจของผู้ผ่านการอบรมเป็นอย่างดีที่จะให้หลุดพ้นหรือห่างไกลยาเสพติดในที่สุด

ความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง กับความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด พบว่าความรู้สึกรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับเห็นด้วยอธิบายได้ว่า ผู้ผ่านการอบรมที่มีความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเองสูงก็จะมีแนวโน้มของความตั้งใจในการปฏิบัติงาน ในการเลิกเสพยาเสพติดสูง และผู้ผ่านการอบรมที่มีความรู้สึก มีคุณค่าในตัวเองต่ำ หรือ เห็นว่าตนเองไม่มีคุณค่า ก็จะมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติตน ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้ตัวเองเลิกเสพยาเสพติดให้ได้ เพราะเมื่อบุคคลมีความรู้สึกกว่าตนเองมีความสำคัญ มีความหมาย มีความสามารถ มีประโยชน์ต่อสังคม และเป็นส่วนหนึ่งของสังคม รวมทั้งมีความรู้สึกที่ดีต่อร่างกายตนเอง จะทำให้เกิดแรงจูงใจ มีกำลังใจ สามารถเผชิญปัญหาอุปสรรคต่างๆ ในชีวิตได้สำเร็จ สนใจที่จะหาความรู้ เพื่อให้เกิดพฤติกรรมดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสม (สุปราณี พันธุ์น้อย และกรรณิการ์ สุวรรณ โคตร,2527,959-960) ดังนั้นผู้เสพยาเสพติดที่มีความรู้สึกกว่าตนเองมีคุณค่า จึงมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง มีจุดมุ่งหมายในชีวิต มั่นใจและนับถือตนเอง มีความพยายามที่จะปฏิบัติตนในทางที่ถูกต้องเหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งนี้ก็เพื่อรักษาความมีคุณค่าของตนไว้ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการดูแลสุขภาพของตนเอง (self-care) ของเพนเดอร์ (อ้างใน เสาวภา วิจิตวาที,2534 หน้า 94) ที่กล่าวว่า ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นพื้นฐานสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลมีความพยายามที่จะดูแลตนเองเพราะความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง เป็นปัจจัยจูงใจให้บุคคลมีการมีพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพ ซึ่งตรงกับแนวคิดของโอเรม (Orem, อ้างใน สมจิต หนูเจริญกุล, 2537,17) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติขั้นพื้นฐานของบุคคลด้านการยอมรับตนเอง การเข้าใจตนเอง และการเห็นคุณค่าของตนเองว่า เป็นปัจจัยพื้นฐานของบุคคลที่ทำให้เกิดความสามารถในการดูแลตนเองและนำไปสู่การมีพฤติกรรมดูแลตนเองที่ดี

5.2.4 ความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด

การศึกษาพบว่า ความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด ความเห็นโดยรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เข้ารับการอบรมมีความตั้งใจมากที่สุดในการเลิกเสพยาเสพติด ซึ่งความตั้งใจจะสามารถทำนายพฤติกรรมได้อย่างแม่นยำถ้ามีองค์ประกอบของความตรงกันของการกระทำ เป้าหมาย สถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อมและระดับความมั่นคงของความตั้งใจ

5.3 ข้อเสนอแนะการศึกษา

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้

1) การที่ปัจจัยทางด้านประชากรและสังคมที่มีผลต่อความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด การตัดสินใจเข้ารับการอบรม สถานภาพสมรส โรคประจำตัว ต้องมีการสร้างความเข้าใจในประโยชน์ของการเข้ารับการอบรม เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความสบายใจ คลายความวิตกกังวล สามารถเข้ารับการอบรมด้วยความสมัครใจด้วยตนเองจะทำให้ผลของการอบรมมีประสิทธิภาพ สามารถบรรลุได้ตามเป้าหมายของการอบรม ส่งเสริมสนับสนุนให้ครอบครัวอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ชีวิตคู่ จะทำให้เกิดความคิด เกิดพลังของความตั้งใจในสิ่งที่ตนมุ่งหวัง ดังเช่น ความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด ความไม่มีโรคประจำตัว จะทำให้ร่างกายและจิตใจมีความพร้อมในความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด

2) การที่ปัจจัยด้านครอบครัว ในฐานะของการเป็นหัวหน้าครอบครัวจะเป็นผู้ที่มีภาระรับผิดชอบต่อครอบครัว มีความรู้สึกรับผิดชอบชั่วดี มีสติ สามารถพาตัวเอง และครอบครัวให้รอดพ้นจากภาวะต่างๆ ได้ดี สัมพันธภาพของครอบครัว มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการที่จะร่วมกันรับรู้ รับทราบของปัญหาและสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาได้ดี ไม่ว่าจะปัญหาเล็กหรือใหญ่ก็ตาม จึงมีความจำเป็นเสริมสร้างความสัมพันธ์ภาพของครอบครัวให้ดีและยั่งยืนต่อไป รายได้หลักของครอบครัวเป็นสิ่งจำเป็นในการดำรงชีพ ถ้าครอบครัวทุกคนมีรายได้ดีก็จะทำให้ฐานของครอบครัวดีขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องส่งเสริม สนับสนุนให้ทุกคนในวัยแรงงานมีรายได้เป็นของตนเอง และมีการส่งเสริม สนับสนุนให้มีการดำรงชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริ ก็จะทำให้ครอบครัวมีการอยู่ดี กินดี และมีความสุขตลอดไป

3) ระยะเวลาของการเสพยาบ้า ถ้าระยะเวลาของการเสพที่ผ่านมาไม่นานหรือไม่ถึงปีก็จะมีผลดีต่อการเลิกเสพยาเสพติด หากพบหรือเจอผู้ที่กำลังเริ่มเสพยาเสพติดในระยะแรก หากเข้าไปให้คำแนะนำช่วยเหลือ ก็สามารถทำได้ง่ายกว่าพวกที่เสพนานๆ เป็นหลายปี หลังเลิกใช้ยาบ้า ก็ควรมีการใช้สิ่งอื่นทดแทนบ้างเพราะลักษณะของการเลิกต้องค่อยเป็นค่อยไปใช้สิ่งอื่นมาทดแทนบ้าง จะทำให้ความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติดได้ผลดี

4) สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่มีต่อความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติด เพราะเป็นผู้ที่ให้ความรักความเข้าใจแก่ผู้เสพยาเสพติดในครอบครัว เสริมสร้างให้เกิดความตั้งใจ ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง อันเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ จะผลักดันให้ผู้เสพยาเสพติดสามารถสร้างพลังด้านจิตใจที่จะมีความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติดได้เป็นอย่างดี ส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ และเอกชนควรให้การส่งเสริมสนับสนุนให้สถาบันครอบครัวเป็นสถาบันที่มีความเข้มแข็ง จึงจะทำให้สถาบันนี้แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของครอบครัวได้เป็นอย่างดี

5) จากผลการศึกษาในครั้งนี้สามารถบอกได้ว่าผู้เสพยาเสพติด (ยาบ้า) จะสามารถเลิกเสพยาเสพติดได้ต้องมี 3 กระบวนการดังนี้

5.1) ให้มีการอบรมด้วยความสมัครใจ เพื่อปรับเปลี่ยนแนวคิด ทักษะคิด และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในระบบค่า

5.2) เสริมสร้างให้ผู้เข้ารับการอบรม ให้มีความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง ในกระบวนการอบรมฝึกปฏิบัติ

5.3) ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาโดยใช้กระบวนการสนับสนุนทางสังคมของครอบครัว

ที่กล่าวมานี้ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งของหลายๆ วิธีการในการแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดผู้ศึกษาคิดว่าจะเป็นประโยชน์ในการนำมาแก้ไขปัญหาเสพยาเสพติดในระดับหมู่บ้าน ตำบล และอำเภอต่อไป

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงปัจจัยอื่นที่มีผลต่อความตั้งใจเลิกเสพยาเสพติดของผู้ใช้สารเสพติดเพื่อนำมาเป็นแนวทางเพิ่มเติมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมความตั้งใจต่อไปเช่นปัจจัยด้านกฎหมาย การประกาศสงครามกับยาเสพติดของรัฐบาล ที่จะก่อให้เกิดการเอื้อต่อการป้องกันยาเสพติด
- 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพถึงพฤติกรรมการเสพยาเสพติดของผู้ผ่านการอบรมเพื่อจะได้ทราบพฤติกรรมเชิงลึกที่จะได้นำมาเป็นเครื่องมือในการควบคุมและป้องกันยาเสพติดที่มีประสิทธิภาพต่อไป
- 3) ควรมีการศึกษาในพื้นที่อื่นๆ ด้วย เพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการส่งเสริมกิจกรรมด้านการป้องกันยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
- 4) ควรมีการศึกษาในผู้ใช้นาเสพติดชนิดยาบ้า โดยศึกษาถึงมูลเหตุของพฤติกรรมวิถีชีวิต และบริบทของผู้ใช้นาเสพติดชนิดยาบ้า เพื่อเป็นกรณีศึกษาสำหรับประชาชนและเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยต่อไป